

ภาพถ่ายความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

Photograph Aesthetic Culture of Thai Buddhist, Paknumpo District, Nakhon Sawan Province

Jiratach Daosomboon

Pennapa Manee-oud

Nakhonsawan Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านการถ่ายภาพและเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมวิถีพุทธในตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างภาพถ่ายตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และจัดแสดงงานต่อสาธารณะสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีในหมู่คณะ ตามแบบศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ และเพื่อจัดเสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้แนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ อาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจ เน้นกลุ่มเป้าหมายในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น นิเทศศาสตร์ ศิลปกรรม การออกแบบกราฟิก เข้าร่วมโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า

ด้านศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านการถ่ายภาพและเรื่องราวของวิถีพุทธในตำบลปากน้ำโพ ได้รับการกล่อมเกลาคำสอนทางพระพุทธศาสนาวิถีวัฒนธรรมของปากน้ำโพ สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม คือ การกิน อยู่ ตู ฟัง และการมีชีวิตที่บริสุทธิ์ ทำให้มีความสุข ในขณะที่เดียวกัน ก็ช่วยให้คนรอบข้างและสังคมมีความสุขไปพร้อมกัน การสร้างภาพถ่ายตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้วิจัยแบ่งสถานที่และกิจกรรมในการถ่ายภาพเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตปกติของคนปากน้ำโพ จากนั้นจึงดำเนินการถ่ายภาพ จากนั้นจึงมาคัดเลือกภาพให้เหลือ 30 ภาพ และนำมาแสดงผลงานภาพถ่าย และจัดเสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ใช้หลักการด้านอารมณ์ความรู้สึก ของตนเองเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลงานภาพถ่ายฯ ซึ่งในผลงานภาพถ่ายทุกภาพให้อารมณ์และความรู้สึกที่ต่างกัน และเกิดขึ้นในกิจกรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถรับรู้ถึงสุนทรียรสด้านการดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งตรงกับแนวความคิดที่ผู้จัดทำโครงการได้กำหนดไว้ เพราะในผลงานภาพถ่ายแต่ละภาพจะประกอบไปด้วยภาพกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประเพณี วัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่คนในชุมชนปากน้ำโพมาร่วมกันสืบทอด ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรง และความสามัคคีที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในชุมชน แบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่สำคัญของคนในชุมชนปากน้ำโพ ได้แก่ การดำเนินชีวิตตามรอยวิถีพุทธ และแบบอย่างด้านความสามัคคี วิถีชีวิตของชาวปากน้ำโพได้รับการกล่อมเกลาคำสอนของ

พระพุทธศาสนา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ได้แก่การใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์ ทำให้ตนเอง และคนรอบข้างมีความสุขพร้อมกันไปด้วย

คำสำคัญ : ภาพถ่าย วิถีพุทธ ความสุข ความสามัคคี ปากน้ำโพ

Abstract

This research has objectives to study and gather information of photography and art and cultural aspects of Buddhism thought in Paknumpo district, Nakhon Sawan province in order to create photographs showing the harmony of the community and to organize an exhibition to public. This initiative will raise awareness of the importance of harmony in the art and cultural aspects of Buddhism thought from the community. This study will also lead to organizing of a seminar in order to exchange the knowledge of photographing the beauty of the Buddhist Thais residing in Paknumpo district, Nakhon Sawan province. The research will be carried out under the concept of harmony within a group consisting of professors, students and interested public especially those who are specialized in mass communication, arts and graphic design. The target group consists of 200 individuals.

According to the results of the study and gathering information of photography and art and cultural aspects of Buddhism thought in Paknumpo district, it is found that the community has been instructed by the Buddhism teaching and they lead an appropriate and happy life and, at the same time, they also help the others happy and create a happy society as well. In creating photographs showing the harmony of the community, the researcher divided the locations and activities into religious activities which occurred in the way of life of the Paknumpo residents. Then we commenced the shooting session and selected the 30 best photographs. After that, we organized an exhibition of our photographs and a seminar in order to exchange the knowledge of photographing the beauty of the Buddhist Thais residing in Paknumpo district, Nakhon Sawan province. The participants evaluated the photographs based on their feeling. Each single photograph gives different emotion and feeling to the viewers and it was shot in a different circumstances. The participants are able to feel the aesthetics of a peaceful and harmonious way of life of the community which matched the concept of the project organizer. Each photograph was shot during different cultural activities which brought harmony to the community of Paknumpo district. Some activities are directly related to Buddhism and other are related to the way of life of the community. The lifestyle of Paknumpo community is a good example of a way of life according to Buddhism thought and harmony. The Pak Nam Pho community has been instructed by the Buddhism teaching which leads them to have an appropriate, happy and

pure life and, at the same time, they also help the others happy.

Keywords : photograph, Buddhism thought, happiness, harmony, Paknumpo

บทนำ

จากยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ที่กล่าวถึง การเสริมสร้างความเข้มแข็ง และพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11) หน้าที่และความสามัคคีในหมู่คณะเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในขับเคลื่อนภารกิจของประเทศให้สำเร็จลุล่วงตรงตามเป้าหมายได้ในทุกระดับ การส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ พื้นฟู ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาจิตใจคนในสังคม และยิ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ด้านการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ว่าด้วยส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ พื้นฟู ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น (แผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ 3 ปี 2558-2560) และสอดคล้องกับโจทย์วิจัยที่ว่า การสร้างสรรค์ศิลปกรรมเชิงวิชาการเพื่อสร้างสุนทรียรส อันจะนำไปสู่การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของคนไทย (กรอบการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2558)

สังคมในปัจจุบันจำนวนประชากรของประเทศเพิ่มมากขึ้นเกิดการแข่งขันทางด้านการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ ซึ่งอาจจะทำให้คนในชุมชนเริ่มเกิดความห่างเหินต่อกัน เมื่อต่างคนก็มุ่งแต่จะพัฒนาหน้าที่การงานจนเริ่มห่างไกลจากศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกซึ่งเป็นผลเสียต่อสังคมในระดับชุมชน ระดับอำเภอ จนถึงในระดับประเทศชาติได้ และเนื่องจากศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นและยังเป็นสิ่งที่กำหนดแบบอย่างในการใช้ชีวิตของคนในชุมชน การดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ศิลปวัฒนธรรมยังเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวความเชื่อในเรื่องต่างๆ ในอดีตของคนรุ่นเก่าสู่รุ่นใหม่ เช่น เรื่องของศาสนา ความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศิลปวัฒนธรรมยังสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่นให้กับบุคคลอื่นได้รับรู้

ด้วยเหตุข้างต้นผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างงานภาพถ่ายความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนที่สะท้อนถึงหน้าที่และธรรมเนียมปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน และหมู่คณะ เพื่อให้บุคคลทั่วไปที่พบเห็นภาพถ่ายได้ตระหนักถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีงามสืบทอดจากอดีตและสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นเหตุให้บุคคลในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านการถ่ายภาพและเรื่องราวของ ศิลปวัฒนธรรมวิถีพุทธในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างภาพถ่ายตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และจัดแสดงงานต่อสาธารณะ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีในหมู่คณะ ตามแบบศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ

3. จัดเสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้แนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และประเมินผลสรุปการจัดกิจกรรม

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถรับรู้ถึงเรื่องราวและแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานภาพถ่ายที่ส่งผลต่อการสื่อความหมาย รวมถึงการถ่ายทอดเรื่องราวตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ

2. ได้ผลงานที่แสดงออกถึงภาพถ่ายความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ภายใต้เรื่องราวตามแนวความคิดความสามัคคี ส่งผลให้เกิดความรู้สึกที่ดี สร้างจิตสำนึกที่ดี และภาคภูมิใจต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวพุทธ

3. สู้จิตที่รวบรวมผลงานตามแนวความคิด ขั้นตอนในการพัฒนาผลงาน

4. ได้เสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และผลสรุปการจัดกิจกรรม

5. ได้องค์ความรู้ด้านศิลปะการถ่ายภาพเรื่องของมุมกล้อง การให้แสง การปรับตั้งค่ากล้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่ง เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. การศึกษารวบรวมข้อมูลทางการถ่ายภาพและเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมวิถีพุทธในตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนดำเนินงานวิจัยไว้ดังนี้

โดยศึกษาภาคสนาม (Field Study) ในชุมชนที่เป็นพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และกิจกรรมทางศาสนา

- ด้านพื้นที่ ได้แก่ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

- ประชากร ได้แก่ ชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์

- เครื่องมือ ได้แก่ การบันทึกเสียง แบบสัมภาษณ์ กล้องถ่ายภาพ

- การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ และสังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในท้องถิ่น

เป็นข้อมูลปฐมภูมิ และการศึกษา แนวคิด ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนวิถีชีวิตของชาวพุทธที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดแนวความคิดในการถ่ายภาพขั้นต้นในครั้งนี้คือเรื่อง ความสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อทำการสำรวจพื้นที่เพื่อหาบรรยากาศและกิจกรรมในการบันทึกภาพ

2. การสร้างภาพถ่ายตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และจัดแสดงงานต่อสาธารณะชนสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีในหมู่คณะ

กำหนดสถานที่ในการถ่ายภาพออกตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และจัดหาบรรยากาศในการสร้างสรรค์ภาพถ่ายที่สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ดีในการถ่ายภาพตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ จากนั้นจึงดำเนินการถ่ายภาพตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ ด้วยเทคนิคการให้มุมมองของภาพ การจัดแสงในลักษณะต่างๆ การปรับรับแสง การสื่ออารมณ์ของภาพ และรวบรวมภาพที่ถ่ายได้ นำภาพมาวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ และความสมบูรณ์ของภาพ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดจากการถ่ายภาพด้วยการถ่ายใหม่หรือการปรับแต่งภาพ คัดเลือกภาพถ่าย โดยคัดเลือกภาพที่องค์ประกอบศิลป์ดีและตรงตามแนว

ความคิด จำนวน 30 ภาพ พร้อมปรับแต่งภาพ รวบรวมภาพที่ได้รับการคัดเลือก จัดพิมพ์สูจิบัตร พร้อมอธิบาย ความหมาย แนวความคิด เทคนิคที่ใช้ ขั้นตอนการพัฒนาผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ ล้างอัดภาพความละเอียดสูง และเข้ากรอบเพื่อจัดแสดงผลงาน

3. การจัดเสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

3.1) ประชาสัมพันธ์ เชิญอาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ เน้นกลุ่มเป้าหมายในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น นิเทศศาสตร์ ศิลปกรรม การออกแบบกราฟิก เข้าร่วมโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายจำนวน 200 คน

3.2) ทดสอบผลการจัดงานเสวนาวิชาการก่อนการเรียนรู้ (Pretest) และหลังการเรียนรู้ (Posttest) การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

สรุปผลการวิจัย

โครงการภาพถ่ายความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัย สรุปผลการวิจัยโดยแบ่ง เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. สรุปผลการศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านการถ่ายภาพและเรื่องราวของ ศิลปวัฒนธรรมวิถีพุทธใน ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ เมืองปากน้ำโพ ด้วยสภาพภูมิประเทศของอยู่ในแถบดินแดน ของลุ่มน้ำ มีแม่น้ำหลายสายมาบรรจบกัน ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน รวมกันเป็น แม่น้ำเจ้าพระยา ด้วยเหตุนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เมืองสี่แคว เป็นเมืองที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอยู่เป็นจำนวนมาก และเป็นศูนย์กลางทางการค้ามาตั้งแต่อดีต สืบเกิดได้จากป้ายร้ายค้าจะมีภาษาจีนและภาษาไทย ปัจจุบัน ยังดำเนินการค้าอยู่ แต่เปลี่ยนแปลงที่การขนส่งสินค้าจากการขนส่งทางเรือ เป็นขนส่งทางรถยนต์ ทำให้วิถี ชีวิตริมน้ำเริ่มเปลี่ยนแปลง มีจำนวนน้อยลง ย่านเศรษฐกิจที่สำคัญของชาวปากน้ำโพ ได้แก่ ตรอกขุนหงส์ ตรอกลิเก ชุมชนวิมานแมน ชุมชนตลาดลาว ศูนย์รวมการทำกิจกรรมของคนในชุมชนเมืองปากน้ำโพ สามารถ แบ่งเป็นกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วัด และศาลเจ้า และกิจกรรมทั่วไป ได้แก่ หน้าเทศบาล นครนครสวรรค์ อุทยานสวรรค์ และริมน้ำต้นแม่น้ำเจ้าพระยา ด้านประเพณี/พิธีกรรม ในรอบ 1 ปี ในเมือง ปากน้ำโพ ปีใหม่ ตรุษจีน สวดมนต์ข้ามปี วันครุ ตรุษจีนปากน้ำโพ วันมาฆบูชา สงกรานต์วิมานแมน สงกรานต์ หน้าผา รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ วันวิสาขบูชา วันไหว้ครูคณะลิเก วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันแม่ แข่งเรือยาว ทอดกฐิน แข่งเรือยาว ลอยกระทง ลอยกระทงสายชุมชนหน้าผา สวดมนต์ข้ามปี วันพ่อ ในทุกๆ กิจกรรมสามารถ ส่งเสริมความสามัคคีของหมู่คณะได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นการร่วมมือ ร่วมใจกันของคนในชุมชน ศิลปะการ แสดงของชุมชน/ประเพณีการเล่นของท้องถิ่น การแสดงลิเก การแสดงจี่ว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาว ปากน้ำโพ ได้รับการกล่อมเกลาคำสอนทางพระพุทธศาสนา กล่าวได้ว่า วิถีพุทธ คือ วิถีวัฒนธรรมของ ปากน้ำโพ สามารถดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องเหมาะสม คือ การกิน อยู่ ดู ฟัง และการมีชีวิตที่บริสุทธิ์ ทำให้มี ความสุข ในขณะที่เดียวกัน ก็ช่วยให้คนรอบข้างและสังคมมีความสุขไปพร้อมกัน ธรรมะที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคี ได้แก่ สาราณียธรรม สังคหวัตถุ 4 ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พุทธศาสนิกชนในเมืองปากน้ำโพได้ตระหนัก ถึงความสำคัญและร่วมกันทำกิจกรรม เกิดเป็นความสุข ความสามัคคี มีโอกาสได้บำเพ็ญบุญกุศลเพื่อเป็น พุทธบูชา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา ประเพณีทอดกฐิน

2. สรุปผลการสร้างภาพถ่ายตามแนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ และจัดแสดงงานต่อสาธารณะ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีในหมู่คณะ ตามแบบศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ผู้วิจัย แบ่งสถานที่และกิจกรรมในการถ่ายภาพเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตปกติของคนปากน้ำโพ จากนั้น จึงดำเนินการถ่ายภาพ การเตรียมตัวสำหรับการไปถ่ายภาพ คือ ต้องมีเป้าหมายในการไปถ่าย ร่างแบบภาพที่ต้องการไว้ เตรียมอุปกรณ์ถ่ายภาพให้พร้อม การศึกษาข้อมูล ในภาพรวมของกิจกรรม วันสำคัญต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในระยะเวลา 1 ปี จากนั้นจึงกำหนดแผนการถ่ายภาพงาน หรือกิจกรรมต่างๆ กำหนดแนวความคิดของภาพถ่าย รวมทั้งการออกแบบร่างสำหรับการถ่ายภาพ ขั้นตอน การถ่ายภาพ ในขั้นตอนการถ่ายภาพในงานวิจัยครั้งนี้ ในทุกๆ กิจกรรม ก่อนที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ถ่ายภาพจำเป็นต้อง ลงพื้นที่สำรวจสถานที่ก่อนการจัดกิจกรรม อย่างน้อย 1 วัน เพื่อให้ได้ภาพตามที่กำหนดไว้ ในการถ่ายภาพ ในงานวิจัยครั้งนี้ จำเป็นต้องอาศัยสภาพอากาศ ลักษณะแสง เมฆ ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมได้ รวมทั้ง ตัวแบบที่อยู่ในภาพ (ผู้คน) ซึ่งในระยะเวลา 1 ปี ผู้วิจัยได้ถ่ายภาพมากกว่า 30,000 ภาพ เพื่อนำมา คัดเลือกให้เหลือ 30 ภาพ ดังนี้

<p>ชื่อภาพ : อาลัย</p> 	<p>Lens 18-55 /ISO 4,000/S 1:20/F 4.2</p> <p>จากเหตุวาระระเบิดที่ศาลพระพรมบริเวณแยกราชประสงค์ประชาชนต่างร่วมไว้อาลัยและจุดเทียนแสดงถึงความเสียใจ จังหวัดนครสวรรค์ก็มีประชาชนกลุ่มหนึ่งที่ออกมาแสดงความเสียใจบริเวณอุทยานสวรรค์ภาพนี้บันทึกในช่วงเวลา 19.00 น. เด็กในภาพตั้งใจจุดเทียนเพื่อร่วมไว้อาลัย</p>
<p>ชื่อภาพ : แสงเทียน</p> 	<p>Lens 18-55 /ISO 1,600/S 1:8/F 10</p> <p>ภาพบันทึกเหตุการณ์เวียนเทียนในวันอาสาฬหบูชา เมื่อเวียนเทียนเสร็จพุทธศาสนิกชนได้นำรูป เทียนมาร่วมปักลงในกระถางรูป แสงสว่างของเทียนหลายเล่มเปรียบเหมือนพลังของความสามัคคีซึ่งเทียนเพียงเล่มเดียวคงให้ความสว่างได้ไม่มาก</p>
<p>ชื่อภาพ : อุทิศ</p> 	<p>Lens 50/ISO 1,000/S 1:8,000/F 2.5</p> <p>วันที่ 15 สิงหาคม วันสถาปนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเดิมเรียกว่าวิทยาลัยครู ครูในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่เคยได้ศึกษาเล่าเรียนจากวิทยาลัยครูซึ่งตอนปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต่างร่วมกันทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับครูผู้ให้การศึกษากับศิษย์</p>

ชื่อภาพ : บายศรี

Lens 18-55/ISO 1,600/S 1:20/F 6.3

ภาพกิจกรรมการบายศรีสู่ขวัญนักศึกษาใหม่ กิจกรรมนี้บันทึกภาพที่วัดศรีวังษ์ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาจุดเทียนไหว้ครู และครูรับขวัญนักศึกษาด้วยการผูกข้อมือ นักศึกษาด้วยเชือกสายสีล แสดงถึงความสามัคคีของครูและศิษย์

ชื่อภาพ : แข่งเรือ

Lens 55-300/ISO 400/S 1:125/F 14

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดลุ่มแม่น้ำมีการแข่งเรือยาวเป็นกีฬาประเพณี เดิมเรือยาวจะถูกเก็บไว้ที่บริเวณวัดเมื่อถึงปลายฤดูฝนน้ำเต็มแม่น้ำ เรือจะถูกนำมาแข่งขันเพื่อแสดงถึงความพร้อมเพรียงของหมู่บ้านและความผูกพันกับสายน้ำของคนไทยในอดีต

ชื่อภาพ : เข้าจุด

Lens 55-300/ISO 400/S 1:500/F 8

การพายเรือเข้าจุดแข่ง ภาพการถือพายในทิศทางเดียวกันแสดงให้เห็นถึงความสามัคคีและความพร้อมเพรียงของฝีพาย

ชื่อภาพ : พร้อม

Lens 55-300/ISO 400/S 1:1,000/F 8

จังหวะในการยกพายที่พร้อมกันการจ้วงน้ำพร้อมกันทำให้เรือยาวเล่นได้ไวขึ้น หากฝีพายไม่พร้อมเพรียงเรือจะแล่นเร็วไม่ได้

ชื่อภาพ : สู้

Lens 55-300/ISO 500/S 1:40/F 5.6

จังหวะการพายเรือตะเข้ที่พร้อมกันระหว่างฝีพายและ
นายท้ายเรือแสดงถึงความสามัคคีและความพร้อมของทีม

ชื่อภาพ : ตะเข้

Lens 55-300/ISO 2,500/S 1:200/F 7.1

การแข่งขันเรือตะเข้ในเวลากลางคืนมีให้เห็นในจังหวัด
นครสวรรค์ก่อนวันแข่งเรือยาวชาวบ้านจะนำเรือตะเข้
มาแข่งขันเพื่อความสนุกสนาน และแสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิต
กลุ่มแม่น้ำที่มีความชำนาญในการใช้เรือในเวลากลางคืน

ชื่อภาพ : ออกพรรษา

Lens 12-24/ISO 200/S 1:500/F 8

ในวันออกพรรษาเป็นวันที่จำลองเหตุการณ์ที่
พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ซึ่งจังหวัด
นครสวรรค์ได้มีการตัดบาตรเทโวและจำลองเหตุการณ์โดย
หลายภาคส่วนร่วมจัดงานนี้แสดงถึงความร่วมมือร่วมใจใน
การทำงานร่วมกัน

ชื่อภาพ : ร่วมมือ

Lens 24-300/ISO 100/S 1:300/F 4

ในงานประเพณีต่างๆ ในจังหวัดนครสวรรค์จะพบเห็น
มังกรหรือสิงโตอยู่บ่อยครั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ของคนไทย
เชื้อสายจีนที่อยู่ร่วมกันในจังหวัด

ชื่อภาพ : ลูกโยน

Lens 12-24/ISO 1,000/S 1:8,000/F 4

ภาพแสดงพ่อ ลูก ร่วมกันทำบุญโยนลูกโยนใส่บาตร แต่สุดท้ายก็เป็นพ่อโยน

ชื่อภาพ : สุขใจ

Lens 55-300/ISO 1,000/S 1:8,000/F 2.8

ปู่หลานร่วมกันทำบุญโดยแววตาและใบหน้าของปู่ และหลานแสดงถึงความสุข

ชื่อภาพ : ลอยกระทง

Lens 18-55/ISO 1,600/S 1:125/F 3.5

การลอยกระทงเป็นการร่วมกันแสดงถึงบุญคุณของแม่น้ำที่ได้กิน ได้ใช้ ได้อาศัย และขอขมาต่อแม่น้ำที่ได้ทิ้งสิ่งปฏิกูลลงไป

ชื่อภาพ : ลอยกระทงในวัด

Lens 50/ISO 1,600/S 1:320/F 1.8

กระทงที่บรรจงประดิษฐ์กระทงด้วยความตั้งใจ ผู้คนเดินทางมาลอยกระทงสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีลอยกระทงในวันนครสวรรค์กันเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

ชื่อภาพ : ขอขมา

Lens 50/ISO 1,600/S 1:20/F 1.8

การลอยกระทง เพื่อเป็นการแสดงความสำนึกบุญคุณของแม่น้ำ ที่ให้เราได้อาศัยดื่มกิน อีกทั้งขอร้องพระแม่คงคาที่ทำให้แหล่งน้ำต่างๆ ไม่สะอาด คนในชุมชนจะบรรจงประดิษฐ์กระทงด้วยความตั้งใจ

ชื่อภาพ : จุดเทียนชัย

Lens 18-55/ISO 3,200/S 1:50/F 6.3

จุดเทียนถวายพระพรชัยมงคล เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พสกนิกรชาวไทย ต่างพร้อมใจกันร่วมแสดงความจงรักภักดี พสกนิกรร่วมใจจุดเทียนชัยถวายพระพรชัยมงคลแต่พ่อหลวง พร้อมจุดพลุเฉลิมฉลองทั่วไทย

ชื่อภาพ : สวดมนต์ข้ามปี

Lens 12-24/ISO 1,000/S 1: 25/F 4

ช่วงเวลาที่ดีในการเริ่มต้นศักราชใหม่ การสวดมนต์ข้ามปี จึงถือได้ว่าเป็นสิริมงคลต่อการเริ่มศักราชใหม่ เป็นกิจกรรมที่ควรปลูกฝังให้ลูกหลานได้ปฏิบัติสม่ำเสมอ การสวดมนต์จะทำให้เกิดสติ สมาธิ และจิตใจสงบสุข

ชื่อภาพ : สามัคคีเพื่อพ่อ

Lens 55-300/ISO 500/S 1: 500/F 10

การร่วมกันปั่นจักรยาน Bike for Dad เป็นการร่วมกันปั่นจักรยานเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเปรียบเสมือนพ่อของแผ่นดิน เป็นวัฒนธรรมของชาวไทยพุทธที่แสดงออกถึงความดีงามในแต่ละครั้งอาจไม่เหมือนกันของแต่ละปี และการร่วมกันทำเช่นนี้ยังจัดอยู่ในมงคลชีวิตสามสิบแปดประการในพระพุทธศาสนา ข้อที่ว่าบุชชบุคคลที่ควรบูชา และบำรุงบิดามารดา การแสดงออกเช่นนี้หากไม่มีความสามัคคีร่วมอยู่คงสำเร็จไม่ได้ ภาพนี้ถ่ายจากด้านหลังเพื่อแสดงให้เห็นว่าทุกคนมุ่งไปข้างหน้าด้วยกัน

ชื่อภาพ : เพื่อพ่อ

Lens 18-55/ISO 500/S 1:500/F 10

การร่วมกันปั่นจักรยาน Bike For Dad จากจุดเริ่มต้น ของสี่แยกสะพานเดชาติวงศ์ มองเห็นทอณาฬิกา เป็นสัญลักษณ์หนึ่งของเมืองนครสวรรค์ ทุกคนมุ่งมั่นที่จะทำการปั่นจักรยานให้ถึงจุดหมายเพื่อพ่อของแผ่นดิน ซึ่งแสดงออกถึงความสามัคคีของคนไทย

ชื่อภาพ : ความพยายาม

Lens 18-55/ISO 1,000/S 1:25/F 4

เป็นภาพที่เกิดจากการฝึกซ้อมการเชิดสิงโต ถึงแม้จะเป็นเด็ก แต่ก็สามารถแสดงถึงความพยายามที่ฝึกซ้อมการเชิดสิงโต

ชื่อภาพ : ซ้อม-เชิด

Lens 18-55/ISO 2,500/S 1:200/F 4

เมื่อใกล้ถึงเทศกาลตรุษจีน ก็เข้าสู่เทศกาลซ้อมเชิดสิงโต เพื่อให้เกิดความสวยงาม สง่างาม และความปลอดภัย การแสดงหนึ่งการแสดงไม่อาจเกิดขึ้นได้เพียงคนแค่นั้นเดียว แต่หากต้องเกิดจากความร่วมแรงร่วมมือกันในการแสดง การฝึกซ้อมเพื่อการแสดงออกมาสมบูรณ์แบบที่สุด

ชื่อภาพ : รุ่งอรุณ

Lens 18-55/ISO 1,000/S 1:25/F 4

การฝึกซ้อมการแสดงการเชิดสิงโต ที่ประกอบไปด้วยผู้คนหลายช่วงวัย เป็นการถ่ายทอดการแสดงการเชิดสิงโต ด้วยการปฏิบัติโดยตรง การแสดงที่เกิดจากการตั้งใจ การฝึกซ้อมมานับครั้งไม่ถ้วน การแสดงที่เกิดจากความสามัคคีในหมู่คณะ จนทำให้เราได้ชมการแสดงการเชิดสิงโตที่สวยงาม

ชื่อภาพ : สิงโตโชว์เสียว

Lens 18-55/ISO 2,500/S 1: 125/F 5.6

ชาวจีนให้การนับถือสิงโตมาก เพราะเชื่อว่าสิงโตมีความศักดิ์สิทธิ์ ทั้งมีอิทธิฤทธิ์ที่จะบันดาลโชคลาภมาให้ คอยช่วยปกป้องและปัดเป่าโศภภัยต่างๆ ไม่ให้มารังควานผู้คนได้ การแสดงสิงโตปีนกระบอกไม้ไผ่เป็นการแสดงการเชิดสิงโตที่ต้องอาศัยความสามัคคีเป็นอย่างมาก ทั้งฐานต้องมั่นคง

ชื่อภาพ : มิตรภาพไทย - จีน จงเจริญ

Lens 18-55/ISO 125/S 1: 640/F 3.5

เมืองปากน้ำโพนับได้ว่าเป็นเมืองหนึ่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อถึงเทศกาลตรุษจีน นับเป็นเทศกาลสำคัญของคนไทยเชื้อสายจีนนอกจากจะมีการจัดงานเฉลิมฉลองอย่างยิ่งใหญ่ติดต่อกันยาวนานหลายวันแล้วยังทำให้ครอบครัวแต่ละครอบครัว ได้กลับมารวมตัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน และร่วมทำกิจกรรมในเทศกาลดังกล่าวอย่างมีความสุข

ชื่อภาพ : มังกรทอง นครสวรรค์

Lens 18-55/ISO 2,500/S 1: 80/F 4

มังกรทองเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ มีลีลาการเชิดที่เข้มแข็ง สง่างาม มีความสมดุลในสัดส่วนและความงดงาม ผู้เล่นกว่า 100 คน ซึ่งแสดงออกถึงความสามัคคีของทีมเชิดมังกรที่ต้องผลัดเปลี่ยนตำแหน่ง รูปแบบการแสดงนอกจากจะมีการเชิดมังกรในท่าต่างๆ แล้ว ยังมีการแสดงมังกรขึ้นเสา มังกรพ่นไฟ มังกรพ่นน้ำ และการแสดงมังกรเล่นน้ำที่แม่น้ำเจ้าพระยา

ชื่อภาพ : สามัคคีสมาร์ทโฟน

Lens 18-55/ISO 2,500/S 1:40/F 4.5

ด้วยความเจริญของเทคโนโลยี ทำให้ผู้คนไม่พลาดที่จะบันทึกความประทับใจในขบวนแห่มังกรทอง ที่วาดลวดลายพลิ้วไหวดั่งล่องลอย จากความร่วมมือร่วมใจของคนนับร้อยที่ต้องผลัดเปลี่ยนเวียนตำแหน่ง เพื่อให้มังกรทองโอบยิบราบรมชีวิต ไปจนถึงยามเย็นแสงสีสนของโคมไฟที่ประดับอยู่ทั่วเมือง

ชื่อภาพ : วันวิสา ฆ พระจุฬามณีเจดีย์

Lens 18-55/ISO 100/S 1:22/F 25

เมื่อถึงวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา พุทธศาสนิกชนจะร่วมกันเวียนเทียนรอบองค์พระจุฬามณีเจดีย์ ที่มีสีทองอร่ามไปทั้งเจดีย์

ชื่อภาพ : เวียนเทียนวัดกบ

Lens 18-55/ISO 100/S 1:20/F 18

การเวียนเทียนเป็น พิธีกรรมที่มีความสำคัญ พุทธศาสนิกชนร่วมกันปฏิบัติด้วยความสำรวมเพื่อสร้างความเลื่อมใสศรัทธา ซึ่งจะปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา

ชื่อภาพ : สงกรานต์ สรงน้ำพระ

Lens 18-55/ISO 100/S 1: 125/F 6.3

ในวันสงกรานต์สิ่งหนึ่งที่คนไทยนิยมทำนอกจากการเล่นสาดน้ำ ทำบุญไหว้พระ และรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ คือการสรงน้ำพระ ซึ่งเป็นการบูชาบุคคลที่ควรบูชา คือพระพุทธเจ้าด้วยของหอม คือ น้ำสะอาดและดอกไม้ การสรงน้ำพระเป็นการกระทำที่เกิดจากจิตที่เลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนไตร อีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการแสดงมุทิตาจิตต่อท่านผู้เป็นที่เคารพบูชา

ผู้วิจัยรวบรวมภาพที่ได้รับการคัดเลือกจัดพิมพ์สูจิบัตรพร้อมอธิบายความหมาย แนวความคิด เทคนิคที่ใช้ ขั้นตอนการพัฒนาผลงานจนเสร็จสมบูรณ์ และรวบรวมภาพที่คัดเลือกจำนวน 30 ภาพ ล้างอัดภาพ ความละเอียดสูง และเข้ากรอบเพื่อจัดแสดงผลงาน วันที่ 30 สิงหาคม – 1 กันยายน 2559 ณ อีเวนท์ฮอลล์ แฟร์รี่แลนด์สรรพสินค้า อำเภอมะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

การจัดเสวนาวิชาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การถ่ายภาพความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธ ตำบลปากน้ำโพ จังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้แนวความคิดความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมถ่ายภาพนอกสถานที่ ประเมินความรู้ความเข้าใจด้วยแบบทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest) และหลังการเรียนรู้ (Posttest) เป็นแบบทดสอบ จำนวน 24 ข้อ สรุปผล ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่าผู้เข้าอบรมจำนวน 54 คน มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 85.18 และกลุ่มที่เข้ารับฟังเสวนาวิชาการ และชมนิทรรศการเป็นแบบสอบถามแบบตัวเลือกในการประเมินด้าน

ความสุนทรีย์รส การเข้าร่วมโครงการสามารถสรุปผลได้ดังนี้ เพศของผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิง ร้อยละ 48.5 เพศชาย ร้อยละ 51.5 อายุของผู้เข้าร่วมโครงการอยู่ในช่วง 20-25 ปี ร้อยละ 35.5 รองลงมาคือ น้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 23.5 และ 51-55 ปี ร้อยละ 8.5 ตามลำดับ อาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 51.5 รองลงมาคือ ข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 18.0 บทสรุปด้านความสุนทรีย์รสในการร่วมกิจกรรม เสวนาวิชาการ และนิทรรศการภาพถ่ายฯความงามของศิลปวัฒนธรรมวิถีชาวไทยพุทธปากน้ำโพ สรุปได้ดังนี้ คือ

ในการเข้ามณิทรรศการภาพถ่ายฯครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมโครงการฯ ใช้หลักการด้านอารมณ์ความรู้สึกของตนเองเป็นเกณฑ์ในการประเมินผลงานภาพถ่าย ซึ่งในผลงานภาพถ่ายทุกภาพให้อารมณ์และความรู้สึกที่ต่างกันและเกิดขึ้นในกิจกรรมที่แตกต่างกัน ผู้เข้าร่วมโครงการฯ สามารถรับรู้ถึงสุนทรีย์รส ด้านการดำเนินชีวิต ด้วยความสงบสุขและความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งตรงกับแนวความคิดที่ผู้จัดทำโครงการได้กำหนดไว้ เพราะในผลงานภาพถ่ายแต่ละภาพจะประกอบไปด้วยภาพกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประเพณี วัฒนธรรม ที่ก่อให้เกิดความสามัคคีที่คนในชุมชนปากน้ำโพมาร่วมกันสืบทอด ร่วมกิจกรรม ทั้งที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรงและความสามัคคีที่เกิดจากการดำเนินชีวิตในชุมชน แบบอย่างในการดำเนินชีวิตที่สำคัญของคนในชุมชนปากน้ำโพ ได้แก่ แบบอย่างด้านการดำเนินชีวิตตามรอยวิถีพุทธและแบบอย่างด้านความสามัคคี วิถีชีวิตของชาวปากน้ำโพ ได้รับการกล่อมเกลามาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ การใช้ชีวิตที่บริสุทธิ์ ทำให้ตนเองและคนรอบข้างมีความสุขพร้อมกันไปด้วย โดยในวันพระหรือวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ถือได้ว่าเป็นวันแห่งการทำความดี เด็กๆ เมื่อเห็นผู้ใหญ่ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็จะปฏิบัติตาม สังคมเมืองปากน้ำโพจึงอยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข นิทรรศการภาพถ่ายฯ มีคุณค่าในด้านสุนทรีย์ภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคทางทัศนศิลป์มากที่สุด ซึ่งเป็นการสร้างสรรคผลงานที่รับรู้ได้จากการมองเห็นผลงานภาพถ่ายฯ เป็นผลงานที่สะท้อนให้เห็นในมุมมองของความสามัคคีของคนในชุมชนปากน้ำโพ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ในสังคมระดับความพึงพอใจต่อนิทรรศการภาพถ่ายฯ อยู่ในระดับมากที่สุดและยังต้องการให้มีโครงการลักษณะแบบนี้จัดขึ้นมาอีก โดยประเมินจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมถ่ายภาพนอกสถานที่และผู้เข้าร่วมโครงการเสวนาวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้
 - 1.1 สามารถนำองค์ความรู้ด้านการถ่ายภาพไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไปได้
 - 1.2 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้บูรณาการเรียนการสอน
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป
 - 2.1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ต่อยอดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ได้

References

- Administration Organization Nakhon Sawan Province. (2014). **Nakhon Sawan Development Plan 3 years 2015-2017**. Retrieved October 5, 2015, from <http://www.nakhonsawanpao.go.th/main/strategic.html>.
- Boonchit, Kiettipong. (2010). **108 Q&A Great Pictures with Your DSLR**. Nontaburi : IDC.
- Charoennopkul, Wuttana. (2014). **Aesthetic in Thailand**. Retrieved October 4, 2015, from www.nithedkbu.com. (in Thai)
- Nunpukdee, Parnpoch. (2012). **Graphic Design Principles Edition**. Nontaburi : IDC.
- Numsakul, Sompong. (2013). **An Analytical Study on Unity Existed in Theravada Buddhist Text's**. Master of Arts Thesis in Buddhist Studies. Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Pongwarute, Jirayu. (2008). **Graphic Design of Posters**. Bangkok : Sarakadeepap.
- Sarawit, Siwakrit. (n.d.). **Dramatic Photo Art**. Bangkok : SE-ED Limited Company (PLC).